O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI
KATTAQO’RG’ON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

Ro‘yxatga olindi:
№_____
2025 yil “22” dekabr

“TASDIQLAYMAN”
Kattaqo’rg’on davlat pedagogika instituti rektori
_____ Sh.R.Utakov
2025 yil “22” dekabr

60110500 – Boshlang’ich ta’lim bakalavriat ta’lim yo’nalishi bo‘yicha bitiruvchilarning umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi uchun

DASTUR VA BAHOLASH MEZONLARI

Kattaqo’rg’on – 2025

Mazkur dastur O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligining 2009-yil 22-maydagi 160-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan O‘zbekiston Respublikasi “Oliy ta‘lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to‘g‘risida”gi Nizomga ko‘ra va Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligining 2022-yil 9 sentyabrdagi 302-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan 60110500 – Boshlang’ich ta’lim bakalavr ta‘lim yo‘nalishining malaka talabi va o‘quv rejasi asosida ishlab chiqildi.

TUZUVCHILAR:

1. T. Eshquvvatov - Maktabgacha va boshlang’ich ta’lim kaferasi mudiri, Pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

2. D. Ganiyeva - Maktabgacha va boshlang’ich ta’lim kaferasi v/b dotsenti, Pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD)

3. N. Umarov - Maktabgacha va boshlang’ich ta’lim kaferasi assistenti

4. F. Shodmonov - Maktabgacha va boshlang’ich ta’lim kaferasi assistenti

TAQRIZCHILAR:

1. Ibragimov A'lamjon Amrilloyevich - Samarqand xalqaro texnologiyalar universiteti, Ma’naviy-ma’rifiy ishlar bo’yicha prorektori. Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor.

2. Rustamova Dilfuza Muhiddinovna – Kattaqo’rg’on shahar 17-maktab direktori

Mazkur dastur “Maktabgacha va boshlang’ich ta’lim” kafedrasi Kengashining 2025 yil 30 oktabrdagi 2-sonli yig‘ilishida muhokama qilingan va tasdiqlashga tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: **T.Eshquvvatov**

Mazkur dastur “Pedagogika” fakulteti Kengashining 2025 yil 5-nayabrdagi 2-sonli yig‘ilishida muhokama qilingan va tasdiqlashga tavsiya etilgan.

Kengash raisi: **A.Saidov**

KIRISH

60110500 – Boshlang’ich ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha bakalavrlar tayyorlovchi oliy ta‘limning o‘quv reja va fan dasturi asosida amalga oshiriladi, uning nazariy va amaliy mashg‘ulotlarini to‘liq o‘zlashtirgan, yakuniy davlat attestatsiyasidan muvaffaqiyatli o‘tgan shaxsga “bakalavr” malakasi (darajasi) hamda oliy ma‘lumot to‘g‘risidagi davlat namunasidagi rasmiy hujjat(lar) beriladi.

60110500 – Boshlang’ich ta’lim yo‘nalishi bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi uchun dastur ta‘lim yo‘nalishi o‘quv rejasidagi 8 ta fan asosida shakllantirilgan. Bu fanlar o‘z negizida qamrab olingan mazmun quyida batafsil bayon etiladi.

ONA TILI-O'QISH SAVODXONLIGI VA UNI O'QITISH fani bo‘yicha:

Boshlang‘ich ta’lim o‘qituvchilariga, yordamchi maktab o‘qituvchilariga hamda bog‘cha tarbiyachilariga ona tilimizning fonetik xususiyatlari, talaffuz me’yorlari, lug‘at(leksik) boyligi, imlo qoidalari va grammatik qurilishi yuzasidan nazariy bilim berish, talabalarning og‘zaki va yozma nutqini o‘stirish va savodxonligini oshirish, takomillashtirish (bunda lotin yozuviga asoslangan imloni ham o‘zlashtira borish) yuzasidan malaka hosil qilishdir. Ona tili-o‘qish savodxonligi va uni o‘qitish fani qonun-qoidalarining yaratilishi yuzasidan umumiy tasavvur va ma’lum bilimlar bazasiga ega bo‘lishlari kerak. Ona tili-o‘qish savodxonligi va uni o‘qitish fanining tuzulishi va amalda qo‘llanilishini, nutq hamda matnlar ustida ishlash tog‘risida tegishli tasavvurga ega bo‘lishlari lozim.

Umumiy tilshunoslikdan ma’lumot. Tilshunoslik fani, uning vazifalari haqida ma’lumot. Tilning ijtimoiy mohiyati, tuzilishi. Tilning paydo bo‘lishi, taraqqiyoti. Dunyo tillarining geneologik va morfologik tasnifi. Dunyo tillarining geneologik va morfologik tasnifi haqida umumiy ma’lumot. Fonetika va fonologiya. Fonetika haqida ma’lumot. Fonologiya haqida ma’lumot. Nutq apparati. Ona tilining unli tovushlar tizimi. Ona tilining unli va undosh tovushlar tizimi. Unli tovushlar va ularning xususiyatlari. Undosh tovushlar va ularning xususiyatlari. Hosil bo‘lish o‘rniga ko‘ra undosh tovushlar tasnifi. Hosil bo‘lish usuliga ko‘ra undosh tovushlar tasnifi.

Orfografiya va uning tamoyillari. Transkripsiya. Orfografiya haqida ma’lumot. Orfografiya tamoyillari. Fonetik tamoyil. Morfologik tamoyil. Etimologik tamoyil. Tarixiy-an’anaviy tamoyil. Differensiyatsiya tamoyili. Orfoepiya va uning tamoyillari. Orfoepiya haqida umumiy ma’lumot: 1)unli fonemalar orfoepiyasi; 2)undosh fonemalar orfoepiyasi.

Leksikologiya. O‘zbek tili lug‘at tarkibining ma’no jihatdan tasnifi. Leksikologiya, uning obyekti, vazifalari. Leksimalarning o‘zaro shakl va ma’no munosabatlariga ko‘ra turlari. Omonimlar. Omoformalar. Paronimlar. Leksimaning ifoda va mazmuni. Lug‘aviy ma’no va uning tarkibiy qismlari. Sinonimlar va ularning turlari. Antonimlar va ularning turlari. Giponimiya. Sinonimlar ta’rifi va

ularning ta'rifi. Antonimlar ta'rifi va tasnifi.

Lug'at tarkibining ijtimoiy guruhlar tomonidan qo'llanishi jihatidan tavsiflanishi. O'zbek tili leksimasida o'z qatlam. O'zbek tili leksemasida o'zlashgan qatlam. Morfemika,morfema va uning turlari. Morfemika haqida umumiy ma'lumot. Asos morfema va uning xususiyatlari haqida ma'lumot.Affiks morfema va uning xususiyatlari. So'z yasalish turlari, so'zlarning tuzilish jihatdan turlari. So'z yasalishi haqida umumiy ma'lumot. O'zbek tilida so'z yasash usullari haqida ma'lumot. Grammatika va morfologiyaga kirish. Grammatika haqida umumiy ma'lumot. So'zning shakli va grammatik ma'no. Grammatik ma'noni ifodalash vosita va usullari. Otning ta'rifi va leksik-grammatik xususiyatlari. Atoqli otlarning turlari. Turdosh otlarning turlari. Otning ta'rifi va leksik-grammatik xususiyatlari. Sifatning ta'rifi va leksik-grammatik xususiyatlari. Sifatning ta'rifi va leksik-grammatik xususiyatlari haqida ma'lumot. Son. Sonning leksik-grammatik xususiyatlari. Sonning m'no turlari. Son. Sonning leksik-grammatik xususiyatlari. Sonning m'no turlari. Olmoshning grammatik ma'nosi.Olmoshlarning ma'no turlari. Fe'lning leksik-grammatik xususiyatlari. Fe'l haqida umumiy ma'lumot. Bo'lishli-bo'lishsiz fe'llar. Fe'l nisbatlari, fe'l mayllari, fe'l zamonlari va ularning turlari Ravishning leksik-grammatik xususiyatlari. Ravish haqida umumiy ma'lumot.

Yordamchi so'z turkumlari. Yordamchi so'z turkumlari haqida umumiy ma'lumot. Ko'makchi, bog'lovchi va yuklama. Ularning grammatik xususiyatlari , turlari. Alohida so'zlar guruhi. Alohiha so'zlar guruhi haqida umumiy ma'lumot. Modal, undov va taqlid so'zlar.Ularning turlari. Gap, uning xususiyatlari. Gapning ifoda maqsadiga ko'ra turlari. His-hayajonli va his-hayajonsiz gaplar. Gap bo'laklarining ta'rifi va tasnifi. Gapning ifoda maqsadiga ko'ra turlari.

Matnning ta'rifi. Matnning xususiyatlari. Matnning qurilishi. Matnni shakllantiruvchi vositalar. PIRLS xalqaro tadqiqoti bo'yicha boshlang'ich sinf o'quvchilarining matnni o'qish va tushunish darajasini aniqlash malakasini shakllantirish. Har xil janrdagi asarlar bilan ishlashning o'ziga xos xususiyatlari. Ertakni o'qitish metodikasi.Hikoya janridagi asarni o'qitish metodikasi.

Mustaqil kitobxonlikni shakllantirishning maqsadi va vazifalari. To'g'ri kitobxonlik faoliyatini shakllantirish tizimiga tavsifnoma. Nutq va uni o'stirsh tushunchasi. Nutq turlari. Savod o'rgatish davrida o'quvchilarni o'qishga o'rgatish. Savod o'rgatish mashq turlari. Savod o'rgatishda nutq o'stirish.

Badiiy asarni tahlil qilishning adabiy asoslari. Boshlang'ich sinflarda badiiy asar o'qitishga o'rgatish. Gapning ikkinchi darajali bo'laklari. To'ldiruvchi, aniqlovchi, hol va ularning turlari, ifodalanishi. To'ldiruvchining ifodalanishi va tasnifi. Aniqlovchining ta'rifi va tasnifi. Holning ta'rifi va tasnifi. Gapning uyushiq va ajratilgan bo'laklari. Gapning uyushiq bo'laklari ta'rifi va tasnifi. Ajratilgan bo'laklar ta'rifi va tasnifi. Uyushiq va ajratilgan bo'laklarda tinish belgilari.

MATEMATIKA VA UNI O'QITISH METODIKASI
fani bo'yicha:

Talabalarga matematikaning dunyoqarashni shakllantirishdagi ahamiyatini va atrof borliqni o`rganishdagi o`rnini ochib berish; talabalarga boshlang`ich

matematika kursining nazariy asoslarini o`rgatish, ularda boshlang`ich matematika kursini chuqurroq o`zlashtirishlari uchun zarur ko`nikma va malakalarni shakllantirish; talabalarni o`quv qo`llanmalar va boshqa ilmiy adabiyotlar bilan mustaqil ishlashga o`rgatishdan iborat.

To'plam tushunchasi. To'plamlarning berilish usulari. To`plamlarning kengaytmasi. Moslik tushunchasi. Moslikning grafigi. Moslikning turlari Mosliklarning xossalari. Mosliklarni koordinatalar sistemasida tasvirlash. Munosabat tushunchasi. Binar munosabatlar. Munosabatlarning xossalari. Kombinatorika elementlari. Kombinatorika masalalari.Yig'indi va ko'paytma qoidasi.

Takrorlanadigan va takrorlanmaydigan o'rinlashtirishlar hamda o'rin almashtirishlar.Gruppalashlar.Takrorlanmaydigan gruppalashlar. Chekli to'plamning to'plam osti soni. Mulohazalar va ular ustida amallar. Predikat tushunchasi. Natural son va nol tushunchasining vujudga kelishi haqida qisqacha tarixiy ma'lumot.Nomanfiy butun sonlar to'plamini tuzishning tuzihdagi har xil yondashuvlar. Nomanfiy butun sonlar to'plamini to'plamlar nazariyasi yordamida qurish:Natural son va nol tushunchasi. Yig'indining ta'rifi,uning mavjudligi va yagonaligi.Qo'shish qonunlari.Ayirmaning ta'rifi,uning mavjudligi va yagonaligi.Yig'indidan sonni va sondan yig'indini ayirish qoidalarining to'plamlar nazariyasi bo'yicha ma'nosi. Ko'paytmaning ta'rifi,uning mavjudligi va yagonaligi.Ko'paytirish qonunlari. Nomanfiy butun sonni natural songa bo'lishning ta'rifi,uning mavjudligi va yagonaligi.Yig'indini va ko'paytmani songa bo'lish qoidalarining to'plamlar nazariyasi bo'yicha ma'nosi.

Ayirish va bo'lishning ta'rifi.tariflash ularning qonunlari.Nolga bo'lishning mumkin emasligi.Qoldiqli bo'lish. Murakkab songa bo'linish alomati. Arifmetikaning asosiy teoremasi. Berilgan sonlarning eng katta umumiy bo'luvchisi va eng kichik umumiy karralisini topish algoritmi. Son tushunchasini kengaytirish masalasi. Butun sonlar to'plamining xossalari va ularning geometrik interpretatsiyasi. Ulush tushunchasi.Kasr tushunchasi.Butunning ulushi,ulushlarga ko'ra butunni topish.Ratsional sonlar.Ratsional sonlar ustida arifmetik amallar.Qo'shish va ko'paytirish qonunlari.Ratsional sonlarning surati va maxrajini bir xil songa ko'paytirish,noldan farqli songa bo'lish.

O'nli kasrlar va ular ustida arifmetik amallar. O'nli kasrlar va ular ustida arifmetik amallarni bajarish algoritmi. Haqiqiy sonlar. Haqiqiy sonlar. Irratsional son tushunchasi. Davriy bo'lmagan cheksiz o'nli kasr.Haqiqiy sonlar ustida arifmetik amallar. Qo'shish qonunlari.

Sanoq sistemalari.O'nli sanoq sistemasida ustidagi arifmetik amallar. Sanoq sistemasi tushunchasi.Pozitsion va nopozitsion sanoq sistemalari.O'nli pozitsion sanoq sistemasini targ'ib qilishda M.Xorazmiyning roli. O'nli pozitsion sanoq

sistemasida sonlarning yozilishi va o‘qilishi. O‘nli sanoq sistemasida nomanfiy butun sonlar ustidagi arifmetik amallarning algoritmi. Geometriya elementlari. Geometriyaning vujudga kelishi haqida qisqacha tarixiy ma’lumot. Geometrik tushunchalar sistemasi va ularga oid topshiriqlarni yechishni o ‘rganish. Miqdorlar va ularni o’lchash. Kesma uzunligi va uning asosiy xossalalari. Miqdor tushunchasi va uning turlari. Skalyar miqdorning asosiy xossalalari. Miqdorlarni o’lchash tushunchasi. Kesma uzunligi va uning asosiy xossalalari. Kesma uzunligini o’lchash. Uzunlikning standart birliklari va ular orasidagi munosabatlar.

Ko'paytirish va bo‘lish metodikasi. Ko'paytirish va bo'lish amali ma'nosini ochib berish hamda uni bosqichlab konsentrlarda bajarilishini o'rgatish. Qoldiqli bo‘lish. Qo'shish va ko'paytirish jadvallari va ularga mos ayirish va bo‘lish hollarini o'rgatish. 1000 ichida nomanfiy butun sonlar ustida arifmetik amallarni o'rgatish metodikasi. Qo'shish va ayirish, ko'paytirish va bo‘lish amali ma'nosini ochib berish hamda uni bosqichlab konsentrlarda bajarilishini o'rgatish. Qoldiqli bo'lish. Yozma hisoblash algoritmini o'rgatish. Hisoblash malakalarini tekshirish. Xatolarni aniqlash va uni bartaraf qilish yo'llari. Og'zaki va yozma hisoblashga doir didaktik (o'yinlar) topshiriqlar to'plamini tuzish. O‘rta arifmetikni hisoblash. Ko'p xonali nomanfiy butun sonlar ustida arifmetik amallarni o'rgatish metodikasi. Ko'p xonali konsentrida arifmetik amallarni o'rgatish metodikasi.

Algebraik materiallarni o'qitish metodikasi. Boshlang'ich sinflarda algebra elementlarini o'rgatish metodikasining umumiy masalalari. Son va ifoda tushunchasi. Sonli va harfiy ifoda. Harfli ifodalar. a+b, a-b, a-b, a:b kabi ifodalar. Harfli ifodalarning qiymatini berilgan sonlar orqali topish.O'zgaruvchi qatnashgan ifoda. Tenglik va tengsizlik. Sonli tenglik, tengsizlik va uni yechishga o'rgatish metodikasi.

Arifmetik masalalar yechishga o'rgatish metodikasi. Arifmetik masalalar yechishga o'rgatish metodikasi. Arifmetik masalalar yechishga o'rgatish metodikasi. Sodda masalalar. Murakkab masalalar yechishga o'rgatish metodikasi. Masala yechimini tekshirish usullari. Sodda va murakkab masalalar. Masala tuzish va uni yechish. Masala yechishga o'rgatish bosqichlari va uning mantiqiy asosi. Masalalar turlari va ular ustida ijodiy ishlash. Konsentrlar (10, 100, 1000 va ko'p xonali sonlar) bo‘yicha masalalar yechish ustida ishlash.

UMUMIY PEDAGOGIKA

fani bo‘yicha:

Pedagogika fanining nazariy-metodologik asoslari pedagogik faoliyat mazmuni, ta’lim va tarbiya jarayonini samarali tashkil etish yo’llari, ilg’or pedagogik texnologiyalar bilan yaqindan tanishtirish orqali ularda pedagogik tafakkurni, ijobiy fikrlash qobiliyatini, ta’lim oluvchilar bilan muvaffaqiyatli ishlashga doir zarur malakalarni, vaziyatni to’g’ri baholash, oqilona qarorlarni qabul qilish, ijtimoiy

yordamga muhtoj o‘quvchilarga bilim berish, ularni maqsadga muvofiq tarbiyalash ko’nikmalarini shakllantirish, milliy pedagogik meros g’oyalarini, Sharq va g’arb mutafakkirlarining ta’lim-tarbiyaga oid qarashlari ta’lim muassasalari amaliyotiga maqsadli tatbiq etish tajribasini hosil qilish.

Pedagogika, didaktika, tarbiya nazariyasi, tarbiya turlari, ta’lim menejmenti, uzluksiz ta’lim, uzluksiz ta’lim turlari, ta’lim ishtirokchilari, maxsus pedagogika, pedagogika tarixi, milliy pedagogik meros, jahon ta’lim tizimi haqida.Ta’lim to’g’risidagi qonun, maktabgacha, umumiy o’rta ta’lim, professional ta’lim, oliy ta’lim, oliy ta’limdan keying ta’lim. O‘zbekiston Respublikasining “Ta`lim to‘g‘risida”gi qonuni asosida uzluksiz ta’lim prinsiplari.Ta’lim sohasidagi davlat siyosatining asosiy prinsiplari .Oliy ta’lim muassasalari turlari . Ta’limning uzviyligi va uzluksizligi .Pedagogika fani, maqsad va vazifalari . Sotsiologiya, psixologiya, madaniyatshunoslik, tarix, falsafa . Barkamol avlod, milliy ong, ta’limning uzviyligi, tarbiyaning, ijtimoiy muhit, irsiyat . Pedagogik fikrlar va g’oyalar rivojining tarixi. Pedagogika tarixini yaxlit rivojlanish jarayoni Pedagogika fanining ilmiy tadqiqot metodlari Ilmiy tadqiqot metodlariga qo’yiladigan talablar.Ilmiy –pedagogik tadqiqotlar.Ilmiy tadqiqot metodlaring tavsif Ta’lim texnologiyalari,innovatsion pedagogika mazmuni ta’limda muammoli va axborot texnologiyalardan foydalanish, kreativlik va uning tashxislanishi.

UMUMIY PSIXOLOGIYA

fani bo‘yicha:

Shaxsni evolyustion jihatdan rivojlanishi. Kognitiv jarayonlarni shakllanishi. Insonda aks ettirish darajalari. Psixik jarayonlarni shakllanishida tilning ahamiyati. Inson psixikasini ontogenezda rivojlanishi. Psixik jarayonlar va miyaning o‘zaro aloqadorligi. Harakat inson faoliyatning birligi sifatida. Xatti-harakat qurilmalari.

Shaxs psixologiyasining metodologik prinsiplari. Psixologiyada shaxsni o‘rganishlar nazariyasi. Shaxs taraqqiyotini davrlarga bo‘lish. Shaxs rivojlanishining individuallik xususiyatlari va ularning roli. Sotsiogenezda shaxs. Shaxsning o‘z-o‘zini anglashi va Men – konsepsiyasi. Shaxsning sotsial tasavvurlari. Shaxs taraqqiyotining psixotik, chegaralangan va nevrotik darajalari.

Motivasiya haqida umumiy tushuncha. Motivasiyaning rivojlanish bosqichlari. Motivasiyaning tuzilishiga tizimli yondashuv. Motivasiyaning ontogenezda shakllanishi. Motivasiyaning psixologik nazariyalari. Emotsiya haqida umumiy tushuncha. Emotsiya psixologiyasining nazariy yondashuvlari. Emotsional holatlari. Shaxsning irodaviy sohasi. Iroda muammosini talqini.

Sezgilar klassifikasiyasi. Sezgilarning o‘zgaruvchan shakllari. Teri tuyush sezgisi va idroki. Ko‘rish sezgisi va idroki. Eshitish sezgisi va idroki. Ta’m bilish idroki. Hid bilish. Perseptiv obrazni tashkillashtirish. Fazoni idrok qilish. Fazoni eshitish orqali idrok qilish. Musiqani va nutqni idrok qilish. Rangni idrok qilish. Vaqtni idrok qilish. Xatti-harakatni idrok qilish.

Diqqat haqida tushuncha. Diqqatning psixofiziologik indikatorlari va mexanizmlari. Miya, ong va diqqat. Diqqatning asosiy xususiyatlar. Diqqat turlari va funksiyalari. Diqqatning rivojlanishi va buzilishi. Diqqat va faoliyat. Diqqatni o‘rganishning amaliy jihatlari. Diqqatni o‘rganishning amaliy jihatlari.

Xotira haqida umumiy tasavvurlar. Xotiraning neyrofiziologik asoslari va bioximik nazariyalari. Xotira murakkab psixik jarayon sifatida. Xotira turlari klassifikasiyasi. Xotira psixologiyasining asosiy qonuniyatlari. Xotira va faoliyat. Inson xotirasining tashkil etuvchi asosiy tamoyillar. Xotiraning rivojlanishi. Xotiraning buzilishi. Xotiraning amaliy o‘rganish jabhalari.

Tafakkur to‘g‘risida umumiy tasavvurlar. Tafakkur turlari va masala tiplari. Tafakkur psixologiyasi predmetining rivojlanishi: asosiy nazariy yondashuvlar. Tafakkurni o‘rganishda klassik yondashuvlar. Tafakkurni bilish faoliyati sifatida o‘rganish. Inson aqliy faoliyatining differensial-psixologik sifatlari. Tafakkur va informatika. Tafakkur tahliliga kognitiv yondashuv. Tafakkur filo va sotsiogenezi. Tafakkur ontogenezi. Nutqiy tafakkur rivojlanish muammolari. Til, ong va tafakkur. Nutq va nutqiy faoliyat.

Psixologiya tarixi predmet va vazifalari. Antik davr psixologiyasi. Jon haqidagi psixologik bilimlarning vujudga kelishi. Sharq mutafakkirlarining psixologik g‘oyalari. Ong haqidagi psixologik tasavvurlar. Psixologiyaning mustaqil fan sifatida rivojlanish bosqichi.

TABIIY FANLAR NAZARIYASI VA METODIKASI
fani bo‘yicha:

O`zbekistonda va jahonning rivojlangan mamlakatlarida Tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasini o`qitish metodikasining rivojlanish bosqichlari, hozirgi zamon uzluksiz ta'lim tuzilishida Tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasining mazmuni, asosiy tushunchalar, qonuniyatlar, ko`nikma va malakalardan tasavvurga ega bo`lishi kerak; tabiatshunoslikni o`qitish metodlari, usullari va shakllarini, ularga hos xususiyatlari va didaktik maqsadlarini, ilg`or pedagogik va zamonaviy axborot texnologiyalarini, darslarda foydalaniladigan ko`rgazma va didaktik materiallar, o`quvchilarning kuzatish ishlarining mazmuni, ko`nikma va malakalarini bilishi zarur; o`quv ishlarini rejalashtirish, ta'lim – tarbiya jarayonida turli metod, usullar va shakllaridan, ko`rgazmali va didaktik tarqatish materiallaridan, o`z o`rnida va samarali foydalanish, o`quvchilarning bilimlarini nazorat qilish va baholashning unumli yo`llarini qo`llash, tirik tabiat burchagi, maktab tajriba maydonida o`quvchilarning kuzatish va tajribalarini qo`yish bo`yicha ishlarni bajarishi lozim.

Tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasi bakalavriatning «Boshlang`ich ta'lim» ta'lim yo`nalishi o`quv rejasidan o`rin olgan «Markaziy Osiyo geografiyasi», «Tabiatshunoslik asoslari», «Yosh fiziologiyasi va gigienasi», «Ekologiya» kabi

tabiiy-ilmiy fanlar, «Pedagogika nazariyasi va tarixi», «Pedagogik mahorat», «Pedagogik texnologiyalar» kabi umumkasbiy, hamda «O`lkashunoslik» va «Tarbiyaviy ishlar metodikasi» kabi ixtisoslik fanlari bilan aloqada ish olib boradi.

Tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasi bo`lg`usi boshlang`ich sinf o`qituvchilariga tarbiyalovchi ta'lim sistemasini tushunib olish, tabiiy fanlarni o`qitish asoslarini, uning uchun xos bo`lgan shakl, metod va uslublarini, o`quvchilarning bilish faoliyatlariga rahbarlik qilishni o`rganib olishlariga yordam qilish kabi amaliy masalalarini o`z ichiga oladi.

Tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasi kursining «Tabiatshunoslik metodikasini o`qitish ta'limoti rivojlanishining tarixi» mavzusidagi ma'ruza darsida muammoli dars, «Boshlang`ich maktablarda tabiatshunoslik fanining mazmuni, o`quv dasturni rejalashtirish tamoyillari» darsida stol atrofidagi suhbat, «Boshlang`ich maktabda tabiatshunoslik kursini mazmuni va tabiatshunoslik tasavvurlarini shakllantirish metodik asoslari» darsida aqliy hujum, «Tabiatshunoslik fani bo`yicha o`quvchilar bilimlarini tekshirish» darsida didaktik o`yinlar usullaridan foydalaniladi. «Tabiatshunoslikni o`qitish metodikasi», «Tabiatshunoslikni o`qitish shakllari» va «Tabiatshunoslik bo`yicha sinfdan tashqari ishlar» mavzulariga bag`ishlangan mashg`ulotlar esa kompyuterlashtirilgan multimedia hamda «PowerPoint» dasturlari asosida o`tkaziladi.

Konferetsiya, seminar, didaktik o`yinlar, muammoli topshiriq usullari hamda multimedia dasturlari «O`zbekistonning boshlang`ich maktablarida tabiatshunoslikning o`qitilishi», «Tabiatni o`qitish jarayonida o`quvchilarni har tomonlama tarbiyalash», «Hozirgi zamon tabiatshunoslik darslariga bo`lgan asosiy talablar», «Tabiatni o`rganishda sinfdan tashqari ishning ahamiyati», «O`quv-tajriba uchastkasida ishlash metodikasi» va «Kuzatish-tabiatni o`rganishdagi asosiy metoddir» mavzudagi amaliy mashg`ulotlarida qo`llaniladi.

Tabiatshunoslikni o‘quv predmetini o‘rganish larayonida o‘quvchilarda ilmiy dunyoqarashni shakllantirish; tabiat jism va moddalarining kuzatish, ulami tahlil qilish asnosida bolalarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirish; o‘quvchilami estetik didlarini oshirish; odbbiy va ekologik tarbiya berish; vatanparvarlik tabiatga muhabbat mhida tarbiyalash; jismoniy va mehnat tarbiyasini amalga oshirish; o'quvchilaming amaliy faoliyatga tayyorlash kabi tushun- chalar mazmuni yoritiladi.

Tabiiy fanlarni o’qitishning didaktik tamoyillari. Asosiy tushunchalar: didaktik tamoyillar ulaming o‘quv jarayoni dagi ahamiyatini asoslash, o‘quv materiallarining muntazamlilik va izchillik tamoyili asosida bayon etilishi, o‘quv materialini ilmiy va tushunarli boiishi, nazariy bilimlami amaliyot bilan bogiash usullaii, uning amaliy ahamiyatini yoritish.

TEXNOLOGIYA TA'LIMI VA UNI O'QITISH METODIKASI

fani bo'yicha:

Boshlang'ich sinflarda texnologiya fanining mazmuni va vazifalari, o'qitish usullari, ta'limiy vositalar bilan tanishtirish va ularni ta'lim jarayoniga tadbiq etish bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantirish. Boshlang'ich sinflarda texnologiya fanining asosiy vazifalari o 'quvchilami mehnatga tayyorlash, bilim berish va umumta'lim maktablarining boshlang'ich sinflarida kasblar haqida ma'lumot berish izchilligini takomillashtirish, Davlat ta'lim standartlari talabi bo'yicha nazariy va amaliy bilimlar berish.

Texnologiya va uni o'qitish metodikasi fanining maqsad va vazifalari. Texnologiya fanining tarixiy taraqqiyoti. Texnologiya va uni o'qitish metodikasi fanining nazariy va amaliy asoslari. Boshlang'ich sinflarda texnologiya fanining mazmuni. Boshlang'ich sinflarda texnologiya darslariga kompetension yondashuv. Boshlang'ich sinflarda texnologiya darsi mavzulariga qo'yilgan talablar. Boshlang'ich sinflarda texnologiya faning tuzilishi o'ziga xos xususiyatlari va mazmuni. Barcha materiallami o'rganishdagi uzviylik va uzluksizlik.

Texnologiya fanining shakl va metodlari. Boshlang'ich sinflarda texnologiya faning shakl va usullari. Metod tushunchalari, uning turlari. O'quv bilish faoliyatini tashkil qilish metodi va ular orasidagi bog'liqlik. O'quvchilarni mustaqil ishlashga o 'rgatishning shak va usullari, didaktik materiallardan foydalanish metodlari.

Boshlang'ich sinflarda texnologiya fanining tarbiyaviy ahamiyati. Texnologiya fanida sinfdan tashqari mashg'ulotlar. O'quvchilami mehnatga tarbiyalsh. Darsdan tashqari ishlar. Sinfdan tashqari mashg'ulotlar. Texnologiya fanini tashkil etish shakllari. Mehnat tarbiyasida xalq og'zaki ijodining o'ni. Xalq og'zaki ijodida mehnat tarbiyasining targ'ib etilish. Xalq maqollarida mehnat tarbiyasi. Xalq rivoyatlari asosida o 'quvchilarni mehnatga o'rgatish.

Texnologiya darslarida o'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish asoslari. Texnologiya darslarida o'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish texnologiyalari. Texnologiya darslarida kasb-hunarga yo'naltirish. Kasbga oid ma'lumotlar. Kasbga yo'naltirishda turli boshqotirmalardan foydalanish. Kasbga yo'naltirishga doir o'yin texnologiyalaridan foydalanish. Texnologiya darslarida qo'l mehnatining o'rni. Texnologiya fanida texnika xavfsizlik qoidalari. Amaliy ish samaradorligini oshirishda qo'llaniladigan talablar. Mavzuga mos o'qitish metodlari. Shaxsiy gigiena qoidalari, hayot faoliyati xavfsizligi, inson faoliyati xavfsizligi.

Boshlang'ich sinflarda texnologiya ta'limidan amaliy ishlar. Texnologiya darslarida axborot texnologiyalaridan foydalanish. Texnologiya fani darslarida innovatsion texnologiyalaridan foydalanish. Mehnat –ta'limi va tarbiyasining uzviyligi. Mehnatga munosabat. Mehnat –ta'limi va tarbini iyasining uzviyligi va ularning o'ziga xos jixatlari. Integratsiyalashgan tarbiyaviy tadbirlarning samaradorlig oshirish omillari.

Applikatsiya va mozaika bilan ishlash darslarini tashkil etish metodikasi. Qog'oz va karton bilan ishlash darslarining mazmunini tashkil etish metodikasi. Qog'oz va karton bilan ishlash texnologiyasi. Ish joyini tashkil qilish talablari. Texnika xavsizligi qoidalari. Turli xil materiallar bilan ishlash darslarini tashkil etish

metodikasi. Turli xil materiallar haqida tushuncha. Turli xii materiallarni to'plash va ishga tayyorlash Turli xil materiallardan turli buyumlar yasash texnologiyasi. Ish joyini to'g'ri tashkil etish talablari. Texnika xavfsizligi qoidalari.

Tabiiy materiallar bilan ishlash darslarini tashkil etish metodikasi. Plastilin va loy bilan ishlash darslarini tashkil etish metodikasi. Kulolchilik va haykaltaroshlik ishlari haqida ma'lumot. Plastilin va loyning tarkibi va xususiyatlari. Plastilin va loyga ishlov berish usullari. Plastilin va loy bilan ishlash darslarida ish o`rnini tashkil etish talablari. Plastilin va loy bilan ishlash darslari tashkil etish metodikasi. Plastilin va loy bilan ishlashda sanitariya-gigienik talablar. Gazlama bilan ishlash darslarini tashkil etish metodikasi. Gazlama va ip turlari. Gazlamaning xususiyatlari. Gazlamaning sanoatda ishlab chiqarilishi. Gazlama bilan ishlash metodikasi. Gazlamaga ishlov berish (o`lchash, andoza olish va qirqish) metodikasi. Gazlama bilan ishlashda ish joyini to'g'ri tashkil qilish talablari.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent: O‘zbekiston nashriyoti. 2017 yil

2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarni ta’minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – Toshkent: O‘zbekiston nashriyoti . 2017 yil

3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda parpo etamiz. – Toshkent: O‘zbekiston nashriyoti. 2017 yil

4. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil qat’iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. – Toshkent: O‘zbekiston nashriyoti. 2017 yil

5. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947 sonli Farmoni.

6. SH.M. Mirziyoyev O‘zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada rivojlantirish chora tadbirlari to'grisidagi 2017-yil 3-iyundagi PQ-3031-son qarori

7. David F. Lohman, Joni M. Lakin. Reasoning and Intelligence. New York: Cambridge University Press. – 2009.

8. Duane P.Schults. Theories of Personality. Wadsworth, a division of Thomson Learning, Inc. Copyright © 2005.-550p.

9. Edited by Michael Lewis, Jeannette m. Haviland-Jones, and lisa feldman barrett. Handbook of emotions/ The Guilford press. New york london. -2008.

10. Elizabeth A. Styles. The psychology of attention. This edition published in The Taylor & Francis e-Library, 2005.-232 p.

11. G‘oziyev E.G‘. Psixologiya. – T.: O‘zMU «Universitet», 2003.

12. G‘oziyev E.G‘. Tafakkur psixologiyasi. – Toshkent: Universitet ,1990.

13. G‘oziyev E.G‘. Xotira psixologiyasi. – T.: ToshDu, 1994.

14. G‘oziyev E.G‘. Umumiy psixologiya. – T.: O‘qituvchi, 2010.

15. Gerald Matthews. - Cambridge University Press. - 2009.-906 p.

16. Muxamedova D.G., Mullabayeva N.M., Rasulov A.I. «Umumiy psixologiya». – T.: Mumtoz so‘z,

17. R.A.Mavlanova, N.H.Rahmonqulova, K.O.Matnazarova, M.K.Shirinov, S. Hafizov Umumiy pedagogika ”Fan va texnologiya”2018 ,528 bet

18. B.X.Xodjayev Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. “Sanostandart” nashriyoti. Toshkent 2017 y.

19. R.A.Mavlonova, N.Raxmonqulova ,N.Voxidova,K.Matnazarova Pedagogika (Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti)darslik Toshkent-2013

20 . A.Musurmanova, X.Ibragimov, OJamoldinova, K.Risqulova, S.Yo'ldosheva, A.Jumayev, F.Babashev, P.Isamova, S.Sharipova, G‘.Salohiddinova, K.Todjibayeva ”Umumiy pedagogika” I qism Yoshlar nashriyot uyi toshkent – 2020

21. D.Sharipova, D.Xodiyeva, M.Shirinov Tabiatshunoslik va uni o‘qitish metodikasi (Darslik) Toshkent – 2018

22. M.I.Nuriddinova. Tabiatshunosiikni o‘qitish metodikasi Toshkent – 2005

23. X.M.Po’latova. Tabiatshunoslikni o’qitish maxsus metodikasi Toshkent - 2006

24. Jumaev M.Tadjieva Z.G'. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi.

25. M.E. Jumayev. "Matematika o'qitish metodikasi" -boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalari uchun darslik «Turon-iqbol» Toshkent 2016

26. M. E. Jumayev "Matematika o'qitish metodikasidan praktikum". boshlang'ich ta'lim fakultetlarining falabalari uchun o'quv qo'llanma. TOSHKENT "O'QITUVCHI" 2004

27. Abdullaeva B.S., Sadikova A.V., Muxitdinova M.N., Toshpo'latova M.I., Raximova F. Matematika. Toshkent-2020

28. Mengliyev B.R. Hozirgi o‘zbek tili. Morfemika. Derivatsiya. Morfologiya. II qism. Qarshi-2005.

29. Abuzalova M.Q. Hozirgi o‘zbek tili. Morfologiya, 1-qism. Mustaqil so‘z turkumlari. (Ma„ruza matnlari). Buxoro-2003.

30. Nurmonov A., Shahobiddinova Sh., Iskandarova Sh. va boshqalar. O‘zbek tilining nazariy grammatikasi. Morfologiya.-T.: Yangi asr avlodi. 2001.- 182 b.

31. Sanaqulov X.R., Xodiyeva D.P. Satbayeva Mehnat va uni o‘qitish metodikasi.Darslik. T.: TDPU.2015-yil.

32. Mavlonova R. A., Sanaqulov X.R., Xodiyeva D.P. Mehnat va uni o‘qitish metodikasi. O‘quv qo‘llanma. T.; TDPU. 2007-yil.

33. Sanaqulov X.R., Xodiyeva D.P. Boshlang’ich sinflarda qog‘ozdan amaliy ishlar. O‘quv-metodik qo’llanma. T.:Navro‘z. 2013-yil.

34. N.A.Muslimov, Sh.S.Sharipov O.A.Qo’ysinov Mehnat ta’limi o‘qitish metodikasi, Kasb tanlashga yo‘llash. Darslik T.:O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2014,449 b

35. Muxsiyeva A.Sh Tarbiya fanini o‘qitish metodikasi. Darslik – T.: T.: “LESSON PRESS” nashriyoti, 2023- y.

36. Mirzayeva F.O Pedagogika nazariyasi va tarixi. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot-manbaa uyi 2023 -yil 27 -mart 68-son

Internet resurslari

1. http://textshare.tsx.org
2. http://www.mgimo.ru/fileserver/
3. http://www.ssu.runnet.ru/...
4. http://www.philol.msu.ru/~rlc2001/ru/sch_14.htm
5. http://www.voppsy.ru
6. http://psychol.ras.ru
7. http://psyberia.ru

Bakalavriat ta'lim yo'nalishi bitiruvchilarining ta'lim yo'nalishi mutaxassislik fanlaridan fanlararo yakuniy davlat attestatsiya sinovini
BAHOLASH MEZONLARI

Sinov topshirish shakli	Yozma
Sinov uchun ajratilgan vaqt	Yozma ishga - 150 daqiqa
Savollar soni	5
Har savolga ajratilgan maksimal ball	Har bir savolga 20 baldan
Maksimal ball	100
O'tish bali	60
Sinov topshirish shakli	Test
Sinov uchun ajratilgan vaqt	120 daqiqa
Savollar soni	50
Har savolga ajratilgan maksimal ball	2
Maksimal ball	100
O'tish bali	60
Sinov topshirish shakli	Og'zaki
Sinov uchun ajratilgan vaqt	30 daqiqa
Savollar soni	5
Har savolga ajratilgan maksimal ball	10
Maksimal ball	100
O'tish bali	60